

Naročnina za Jugoslavijo:
celoletno 180 din (za ino-
zemstvo: 210 din), za 1/2 leta
90 din, za 1/4 leta 45 din,
mesečno 15 din. Tedenska
izdaja za celo leto 60 din.
Plača in toži se v Ljubljani.

TRGOVSKI LIST

Številka 108.

Uredništvo: Ljubljana,
Gregorčičeva ulica 23. Tel.
25-52. Uprava: Gregor-
čičeva ul. 27. Tel. 47-61.
Rokopisov ne vračamo. —
Račun pri poštni hranil-
nici v Ljubljani št. 11.959.

Časopis za trgovino, industrijo, obrt in denarništvo

Izhaja vsak ponedeljek,
sreda in petek

Liubliana, ponedeljek 23. septembra 1940

Cena posamezni
številki din 150

Več objektivnosti!

Če človek čita naše časopise, zlasti hrvatske in prebira vse uredbe, ki so izšle zaradi draginje, bi skoraj moral misliti, kakor da so vse draginje in vseh današnjih nevednosti krivi edinole trgovci. To mnenje pa je v resnici absolutno napačno. Samo pogledmo malo nazaj v razvoj dogodkov.

Osnovni vzrok draginje je pomanjkanje blaga, ki je nastalo že pred vojno. Kolikokrat so trgovci in industrialci opozarjali na nujno potrebo, da si oskrbimo iz tujine večje zaloge blaga, ki ga neobhodno potrebujemo. Toda vsa ta opozorila so bila zaman in uvoza dovoljenja se niso mogla doseči v zadovoljivi meri. Posledica tega je bila, da trpimo od začetka vojne neprestano zaradi pomanjkanja blaga, ker ga nismo uvozili takrat, ko smo ga mogli, sedaj pa, ko ga hočemo, ga pa ne moremo uvoziti.

Ne trpimo pa le zaradi pomanjkanja uvoznega blaga, temveč tudi izvoznega. Ne bomo tu razpravljali o vzrokih tega pomanjkanja, ker so ti v znatni meri povzročeni od zunaj. Navzlic temu pa je jasno, da bi morali takoj ob začetku vojne tudi z izvoznim blagom gospodariti bolj racionalno ter je zahteva po racionaliranju blaga sedaj za celo leto zakasnela. Zopet pa je jasno, da tudi tega pomanjkanja niso krivi ne trgovci, ne industrialci in ne gospodarski ljudje.

Pomanjkanje blaga povzroča vedno dvig cen, zlasti pa v časih velike vznemirjenosti javnosti. Vsi vemo, kako je bila vsa javnost razburjena ob izbruhu vojne, kako se je nekaterih polastila prava vojna psihoza, kako so najbolj spoštovani ljudje začeli kupičiti blago, da se je zaradi tega pomanjkanja še poostri. Ali so mar bili te vojne psihoze krivi trgovci? Ali oni odločajo o tem, kaj pišejo listi in kako se pomirjevalno vpliva na javnost? Kontrola tiska ima morda tudi svoje dobre strani, dostikrat pa še več slabih.

Ko pa so cene že začele rasti, so se z raznimi ukrepi še bolj pognale navzgor. Agrarni protekcionizem je začel že pred vojno dvigati cene agrarnih proizvodov, in tu je prvi vzrok, da se je kruh tako močno podražil. Ali so mar te podražitve krivi trgovci? Naj v zvezi s tem omenimo le zadevo s koruzo. Ponovno se je skušalo z uredbami urediti vprašanje oskrbe prebivalstva s koruzo. Kaj pa je bila posledica teh uredb? Koruza je sploh izginila s trga in trgovci niso mogli niti pri najboljši volji in z materialnimi žrtvami priskrbeti svojim odjemalcem koruze. A teh uredb prav gotovo niso izdali trgovci. Kdo je torej kriv?

Cene pa so se morale dvigniti tudi zaradi višjih davščin, večjih socialnih dajatev, višjih železniških tarif, zvišanih taks, večjih mezd, inflacije ter drugih vzrokov, ki jih je deloma povzročila vojna, deloma pa tudi naš birokratizem. Jasno je, da je država bila prisiljena zaradi napetih razmer k zvišanju vseh izdatkov ter je morala zato zahtevati tudi višje dohodke. Potrebi višjih državnih dohodkov tudi ni nihče ugovarjal in gospodarski krogi so tudi izjavili, da so pripravljeni na žrtve. Predlagali so tudi, kako se naj ti večji dohodki dosežejo, a njih predlogi se niso upoštevali. Ali so morda gospodarski ljudje krivi, če ni

imela davčna konferenca v Ljubljani onega uspeha, ki bi ga mogla imeti? Kdo pa je onemogočil koristno sodelovanje?

Navsezadnje pa je treba naglasiti še eno dejstvo. Etatizacija je na pohodu, monopoliziranje v trgovini napreduje na vsej črti, zasebni iniciativi se pušča vedno manjši prostor gibanja, izdajajo se vedno nove uredbe, ki vedno globlje posegajo v gospodarsko življenje. S tem pa je tudi že povedano, kdo je v prvi vrsti odgovoren za da-

našnje stanje. Gospodarski ljudje, ki ne morejo niti tega doseči, da bi se izdajale nove uredbe z njih pozitivnim sodelovanjem, prav gotovo niso krivi! Vedno je bilo tako, da pada odgovornost na tiste, ki odločajo.

Kako je torej moglo nastati, da se piše po listih in da se vnašajo v uredbe predpisi, ki imajo tendenco, ko da bi bili trgovci vsega krivi! Je sicer res, da je zelo pripravo imeli zamorca, na katerega se zvali vsa krivda. Toda tudi

tu je meja dopustnosti! Zlasti še, ko ima oblast tudi brez vseh specialnih uredb že v starih zakonskih predpisih vse možnosti, da s trdo roko zagradi tistega, ki bi ogrožal redno prehrano ljudstva. Če kdo kaj takega stori, naj ga oblast pokliče na odgovornost, naj ga kaznuje, ne gre pa, da se vali krivda na ves stan in da se dela ljudem brez krivde krivica.

Malo več objektivnosti je treba tudi pri protidraginjski akciji, če se ta v resnici hoče dobro izvesti!

gostilničarji brez škode za lastna interese lahko izpustili dotično proti trgovstvu naperjeno zahtevo, namesto nje pa tem krepkeje poudarili nujnost solidarnosti gospodarskih stanov, ki je zlasti danes tako zelo potrebna. Le s složnim delom si bodo priborili gospodarski stanovi boljšo bodočnost.

Enotne cene za olje

Liter v nadrobni prodaji okoli 26 dinarjev

V soboto je bila pod predsedstvom pomočnika trgovskega ministra Save Obradovića v Prizadu konferenca o jedilnem olju. Konferenca so se udeležili zastopniki Prizada, urada za kontrolo cen in delegati tovarn olja. Po razpravi o vseh vprašanjih so bili v zvezi s kampanjo olja in z izvedbo uredbe o oljaricah in jedilnem olju sprejeti naslednji sklepi:

1. Nova kampanja za jedilno olje se začne v ponedeljek 30. t. m., ko bodo tvornice, ki pripadajo prodajni centrali, dale v promet novo jedilno olje.

2. Cena, po kateri bodo tvornice prodajale olje, je določena na 18'40 din za kg franko nakladalna postaja tvornice, oziroma 20'70 din franko namembna postaja. Cena je izenačena za vso državo (upoštevajoč tudi voznino, posodo in davek na poslovni promet).

3. Cene v nadrobni prodaji bo določil urad za kontrolo cen. Ta cena v Beogradu ne bo večja kakor 26 din za liter olja skupaj z občinsko trošarino.

4. Lüksuznega olja sploh ne bodo izdelovali, niti ga ne bodo kot takega pakirali. V promet bo dano samo izenačeno jedilno olje.

5. Konferenca je ugotovila, da bo mogoče iz letošnjega pridelka semena sončnice pridelati 1050 vagonov jedilnega olja, kar zadostuje za potrošnjo 8 mesecev. Z naknadno proizvodnjo olja iz oljnate repice se bodo pokrile potrebe do prihodnje kampanje.

6. Ker je predpisani pravilnik o zajednici predelovalcev, bo sklican poseben sestanek predelovalcev, na katerem bo določena tudi prodajna centrala za olje.

7. Odkup oljaric in njihovo kontrahiranje bo poverjeno zajednici predelovalcev, da se zagotovi red na trgu oljaric.

8. Ministrstvo za trgovino in industrijo bo po Prizadu izvajalo stalno kontrolo nad proizvajalci oljaric in nad njihovo prodajno centralo.

Uvedeno bo enotno milo

Jugoslovanski nacionalni odbor za normalizacijo mila pri trgovinskem ministristvu je izdelal norme za milo. Na podlagi teh norm in zaradi pomanjkanja surovin oziroma tehničnih maščob bo trgovinsko ministristvo normaliziralo proizvodnjo mila v vsej državi. Cene za novo milo bo določil urad za kontrolo cen, trgovcem pa se bo pustil rok dveh mesecev, ko morajo razprodati svoje sedanje zaloge.

Cene za kvas

Finančni minister je odobril, da velja od 23. septembra dalje prodajna cena kvasu v vsej državi 32 din za kg, všteti državno trošarino in skupni davek, franko železniška postaja kupca. Dosedaj je bila cena 29 din. Komisijsko pa se je ugotovilo, da so se proizvajalni stroški zvišali za 35%.

Aprovizacija mest

S sodelovanjem trgovstva se najbolje in najceneje reši to vprašanje

»Jutro« je objavilo odlomek iz pisma dr. Bohinjca županu dr. Adlešiču glede prehrane Ljubljane. V tem pismu predlaga dr. Bohinjec, naj bi mestna občina ustanovila samostojne aprovizacijske prodajalne vsaj za najglavnejše potrebe.

Zupan dr. Adlešič pa je ta predlog odklonil in navedel za svoje stališče zelo tehtne razloge. Predvsem so takšne prodajalne nepotrebne, ker se itak more dobiti blago na svobodnem trgu. Po mnenju strokovnjakov bi imele mestne prodajalne mnogo predrago režijo in zato te prodajalne ne bi mogle prodajati blaga po cenah kakor trgovci. Občina pa niti nima pogojev za ustanavljanje takšnih prodajaln, ker nima ne izvežbanega osebja, ne prodajaln, ne skladišč in niti potrebne prakse. Vse to bi povzročilo velikanske stroške, ki bi mestni proračun silno obremenili.

Stališče ljubljanskega župana je edino pravilno in to stališče podpiše vsak, ki zna gospodarsko misliti. Ni tako enostavno, kakor mislijo nekateri, ustanoviti občinske prodajalne, v katerih bi se prodajale najbolj potrebne življenjske potrebščine, kakor moka, sladkor, olje, petrolej, kava itd. Za prodajo takšnih predmetov so potrebni tudi primerni prostori, ki jih občina nima. Treba je nastaviti trgovske pomočnike, ker mestni uradniki ne bodo prodajali olja, petroleja in podobnih predmetov. Občina pa nima niti skladišč niti osebja, ki bi moglo redno skrbeti za zamenjavo blaga, da se to ne bi pokvarilo, kakor se je zgodilo mnogim, ki so si nakupili zaloge.

Vrhu tega pa je tudi absolutno nepotrebno, da bi si občina nakopala to težavno, tvegano in težko delo. Vse to delo morejo opraviti trgovci odlično in trgovci so tudi že ponovno izjavili, da so pripravljeni zaradi redne oskrbe prebivalstva z živili in drugimi življenjskimi potrebščinami pomagati s svojimi bogatimi izkušnjami, s svojim strokovnim osebjem, skladišči in tudi s kapitalom. Mnogi trgovci so se za časa svetovne vojne odlično seznanili z aprovizacijskim vprašanjem. Odklanjati te izkušnje in poverjati težavno aprovizacijski posel strokovno popolnoma neizkušenim ljudem, se pravi: biti brez vsake odgovornosti. Če pa nudijo trgovci poleg tega še vso drugo potrebno pomoč, potem bi pač bilo neoprostljivo to pomoč odklanjati.

Zlasti še, ker morejo trgovci nuditi tudi vse potrebno jamstvo, da se bo vse blago razdeljevalo med ljudi z največjo objektivnostjo in da se bodo trgovci omejili na najmanjši dobiček, ki bi bil celo

nizji, kakor pa je dopusten po uredbi o kontroli cen oziroma po navodilih o maksimalnem brutozasluzku.

Druga bi bila stvar, če trgovci ne bi bili pripravljeni sodelovati pri aprovizaciji prebivalstva ali če bi bilo res, da skušajo sedanje težke čase izkoristiti za svojo obogatitev. Toda dosežaj se je izkazalo, da so vsi ti očitki bili brez podlage in v Sloveniji je bil edini slovenski trgovec, ki je bil poslan na prisilno bivanje, od sodišča oproščen, ker se je izkazalo, da je bil brez podlage očitke, da je kupil blago.

Pa tudi vsa na široko razpih-njena svoječasna akcija v smislu protidraginjske uredbe je dokazala, da je slovenski trgovec visoko soliden in da prav noben navijalec cen. Zaradi prekrškov te uredbe je bilo obsojenih silno malo trgovcev, tako malo, da se more skoraj reči, da je bila v tem oziru vsa protidraginjska uredba čisto odveč. A še tisti, ki so bili obsojeni, so bili večinoma obsojeni le zato, ker je ostal po pomoti kateri predmet brez označene cene.

Aprovizacija mest je težko vprašanje, poleg tega pa mnogo pre-resno, da bi se smelo z njim eksperimentirati. Samo nezele eksperimentiranje pa bi bilo, če bi se

odpirale mestne prodajalne, ko pa ni zanje niti najprimitivnejših pogojev. Na drugi strani pa je vse pripravljeno, da more mestna občina z aktivnim sodelovanjem trgovstva takoj in brez rizika izvesti aprovizacijsko akcijo, ki bo gladko funkcionirala, ki bo cenena in ki bo ljudem tudi najbolj ustrezala. Da pa bo ustrezno tudi pesimistom, pa se more uvesti pri tej akciji tudi tako učinkovita kontrola, kakor se nad mestnimi prodajalnami niti ne bi mogla. Ponavljamo zato, da bi bilo znak velikega pomanjkanja odgovornosti, če bi kdo kljub temu odklonil sodelovanje trgovcev in se spustil na opolzka tla občinskih prodajaln.

Čudimo se le, kako se more takšna misel propagirati v listu, ki bi sam moral še posebej dobro vedeti, da takšne akcije ne morejo prinesiti uspeha, da pa iz njih govori tudi takšno nezaupanje, ki ga zlasti slovenski trgovci niso nikdar zaslužili.

Za uspeh vsake akcije je potrebno, da se delo pravilno razdeli, da opravljajo posamezne posle ljudje, ki so za to usposobljeni in da se ne pusti beseda šušmarjem in nepoklicanim. Tako je tudi z aprovizacijo in zato spada predlog o občinskih prodajalnah čisto na dno koša za ničvredne papirje.

K zahtevam gostilničarjev

Objavili smo poročilo o zborovanju gostilničarjev v Laškem ter v celoti tudi njih zahtevo. Storili smo to, ker posveča od nekda »Trgovski list« vsem gospodarskim vprašanjem svojo pozornost in tako tudi gostinstvu, ki je za napredek našega tujkega prometa odločilnega pomena. Poleg tega pa je bil »Trgovski list« vedno na stališču solidarnosti gospodarskih stanov in je zato vedno podpiral težnje vseh gospodarskih stanov, tako tudi gostinskega. Posebno v boju proti neupravičeni davščini na prenočevanje v hotelih, proti previsokim trošarinam, za sanacijo hotelirstva, a tudi v drugih vprašanjih je »Trgovski list« vedno branil interese obrtništva in tako tudi gostinstva. »Trgovski list« se zato more sklicevati na svoje prijazno stališče do gostinstva in obrtništva.

Zato pa si tudi dovoljujemo nekaj pripomb k zadnjim zahtevam gostilničarjev. Kakor že rečeno, smo objavili te zahteve v celoti, ker smatramo za potrebno, da je gospodarska javnost o njih informirana. To pa seveda ne po-

meni, da bi se tudi v celoti strinjali z vsemi zahtevami. Zlasti pa se ne moremo strinjati z malo utemeljeno zahtevo, ki je bila naperjena proti trgovcem, ki prodajajo vino v zaprtih steklenicah. Prodaja takšnega vina ni prav nobeno šušmarstvo, temveč stara pridobljena pravica, ki si je seveda trgovstvo ne pusti vzeti. Za to svojo pravico plačujejo tudi trgovci vse predpisane takse in pristojbine, da že zaradi tega ni mogoče govoriti o poslu, ki bi bil tudi le od daleč podoben šušmarstvu.

Mislimo, da je v interesu tako gostilničarjev kot trgovcev, če vlada med obema stanovoma čim večja solidarnost. Čim bolj se bosta oba medsebojno podpirala, tem večje uspehe bosta tudi dosegla. Zaradi tega smo tudi mi vedno podpirali težnje obrtnikov in posebej še gostilničarjev in smo molčali tudi takrat, kadar so pojedini gostilničarji posegali v trgovske posle. Toda raje smo potrpeali, kakor pa da bi škodovali potrebni solidarnosti gospodarskih stanov. Zato mislimo, da bi tudi

Nova organizacija naše zunanje trgovine

Izjava dr. Bičanića

Ob objavi uredbe o kontroli zunanje trgovine je sprejel direktor Direkcije za zunanjo trgovino dr. Bičanić novinarje, da jim pove glavne namene in smernice nove uredbe.

Dr. Bičanić je najprej govoril o razmerah v sosednjih državah, ki imajo dirigirano gospodarstvo ter naglasil, da mi tako dolgo ne moremo uspešno trgovati s sosednimi državami, ki so že izvedle organizacijo svojega gospodarstva, dokler tudi mi ne organiziramo svojega gospodarstva. Zato je bila izdana tudi uredba o kontroli zunanje trgovine. Ta uredba je le del organizacije po strokah, ki se pri nas ustvarja. V resnici je bila ta uredba izdana bolj zato, da se organizira domači trg, kakor pa zaradi zunanega trga. Trgovinski minister je že v svoji zadnji izjavi naglasil, da se mora vsa zunanja trgovina osredotočiti v direkciji za zunanjo trgovino, da bi se na ta način doseglo enotno postopanje, ker je dosedaj bilo pristojnih v zunanji trgovini okoli 20 ustanov.

Prizadevanje je, je nadaljeval dr. Bičanić, da se uredi razmere v našem gospodarstvu z organizacijo, da bi se natančno določilo, kdo more biti izvoznik. To se bo doseglo z registracijo, ki bo služila tudi za selekcijo in specializacijo našega gospodarstva po strokah. S tem da se bo povečala solidnost naših gospodarskih organizacij. Z našim gospodarstvom hočemo sodelovati na ta način, da delamo z gospodarskimi organizacijami. V skupnosti z njimi bomo izdelovali trimesečne načrte, v nekaterih primerih pa morda tudi letne načrte, če bo potrebno pa tudi načrte o razdelitvi blaga z mnogo kasnejšimi roki. Delali bomo tako, je nadaljeval dr. Bičanić, da se bodo izdajala potrdila za uvoz in izvoz prav za prav bolj za blago ko za trgovce (!). Naša tendenca je, da ima država surovine, tvornice pa da bi opravljale samo neko javno funkcijo z izdelovanjem blaga. Na ta način bomo odpravili parazitsko posredniško trgovino (!). Ustanavljali bomo zajednice izvoznikov in uvoznikov. Te zajednice so neobhodno potrebne, da se bo natančno vedelo, kdo predstavlja določeno izvozniško ali uvozniško skupino, kdo ima pravico, da govori v njenem imenu. Kjer so že organizirane gospodarske skupine, bomo te legalizirali, kjer jih pa ni, jih bomo ustanovili. Med takimi organizacijami je potrebno organizirano sodelovanje.

Če se predlaga, da gremo v sistem dirigiranega gospodarstva, potem je bolje, da se izvede dirigirano gospodarstvo v sodelovanju - organizacijami zainteresiranih, kakor pa da bi bilo dirigirano s pomočjo birokratičnega aparata. Glede zajednic imamo za rodek takšnih organizacij n. pr. že v uredbi o razdelitvi bombaža, v živinskem režimu z zakonskimi pooblastili za podpiranje tvrdki, ki se organizirajo. V ta namen se bodo sklicevale posamezne stroke uvoznikov oz. izvoznikov ter trgovinske zbornice, da v skupnem sodelovanju z direkcijo za zunanjo trgovino prouče vprašanja o njih organizaciji. Tako so bile že sklicane konference za kavčuk, železo, premog, parafin, izvoz drv za prihodnji teden, v kratkem pa bodo sklicane tudi druge.

Istočasno se bodo reševala tudi praktična vprašanja. Predloge za kontingente bodo dajale organizacije, direkcija za zunanjo trgovino pa bo o njih sklepala z ozirom na razpoložljive devize. Direkcija bo tudi odločala o važnih nabavah blaga, ki se mora najprej

uvoziti in v sporazumu z Narodno banko ter z ozirom na razpoložljive devize. Z ozirom na potrebe domačega trga nadalje bo sklepala, da se izdajo devize za najbolj potrebno blago. Sklepe o tem izdaja svet, če pa bi bilo v svetu nesoglasje, odloča o tem direkcija glede nabave dotičnega blaga. Ta svet bo imel 14 članov. Če v svetu ne bi prišlo do sporazuma, bo predložila direkcija vse vprašanje gospodarsko-finančnemu odboru ministrov v odločitev.

Dr. Bičanić je nato izrekel svoje upanje, da bo našel pri gospodarskih ljudeh polno razumevanje in sodelovanje, da se na ta način organizira naše gospodarstvo. (Tu bi pripomnili, da bi bilo še mnogo bolje, če bi se iskalo sodelovanje gospodarskih ljudi že pri izdaji te uredbe, ki jo gospodarski ljudje nikakor ne smatrajo za tako idealno, kakor njeni avtorji. — (Opomba uredništva.) Potrebna pa je disciplina, če se hočejo doseči koristni rezultati za javnost. Tako smo n. pr. zadostno oskrbljeni z bombažem do spomladi prihodnjega leta in to je uspeh skupnega sodelovanja. Zajednice izvoznikov in uvoznikov bodo vključene v skupine, te pa bodo organizirane po strokah. Organizacije bodo obvezne in nihče ne bo mogel

dobiti potrdila, če ni organiziran. Organizacija se bo izvajala postopoma po važnosti ustanov.

Kar se tiče stabilizacije cen, se more ta doseči šele takrat, kadar se postavijo organi, ki morajo to funkcijo prevzeti. Z odredbami oblasti se morejo doseči neki uspehi, če imamo v ta namen koristne organizacije. Ti organi bodo avtomatično onemogočili špekulacijo (!). Onemogočeni da bodo tudi posredniki, ker se želi, da se blago ne podraži s tem, ker prehaja iz roke v roko. (Tu bi bilo vse-kakor umesno, da bi dr. Bičanić govoril malo bolj jasno.) Tako je šla kava iz rok posrednikov v Ljubljani v roke posrednikov v Zagrebu, Novem Sadu itd. ter je zato njena cena neprestano rasla. Enako je z bombažem, ki se je nabavljalo po posrednikih iz Švice. Od sedaj se bo vse nabavljalo direktno brez posrednika.

Za organizacijo našega notranjega trga pa je potrebno sodelovanje vseh organov v vsej državi. Na koncu svoje izjave je dr. Bičanić naglasil svoj optimizem glede razvoja našega gospodarstva ter zlasti govoril o dobri letini koruze, ki se nam obljublja in ki bo zelo vplivala na poenitev blaga na našem trgu.

Kaj pravijo o uredbi gospodarski ljudje?

Optimizma dr. Bičanića o novi uredbi o kontroli zunanje trgovine pa ne dele tudi gospodarski ljudje. O tem priča članek, ki ga je objavil beograjski »Privredni pregled« in s katerim člankom se strinjajo tudi izvenbeograjski gospodarski krogi. Članek sicer ni izšel v listu v celoti ter je mestoma pretrgan. Kljub temu pa ga objavljamo tudi mi, ker zasluži tudi v nekoliko pristrženi obliki vse upoštevanje. »Privredni pregled« piše:

Nesporno je, da je naše gospodarstvo zaradi vojne v Evropi v težkih razmerah, kakor je tudi trgovina vsega sveta... Če je namen uredbe, da se odpravi uvoz manj potrebnega blaga in da bi se namesto tega pospeševal uvoz bolj potrebnega blaga, kaj je doseženo z odklonitvijo dovoljenja za uvoz manj potrebnega blaga, ko pa se bolj potrebno blago v inozemstvu sploh ne more dobiti? Danes bi n. pr. mogli žrtvovati uvoz mnogega blaga, če bi mogli dobiti bombaž ali volno ali katero drugo nujno potrebno surovino. Kakšno vrednost ima naša politika uvoza, ko pa ne more diktirati tujim trgovcem? Ne zavisijo od nas, kaj bomo v tujini kupili, temveč kaj nam bo tujina mogla in hotela dati. Prav tako je tudi z izvozom. Nismo tu mi gospodarji situacije, temveč trenutne razmere.

Če pa je stvar takšna, ali ni nevarno zapletati zun. trgovino v administrativne ukrepe: v uvoznike, izvoznike, sklepe, odloke urada, sveta, pisarn raznih trg. organizacij itd. ter tu izgubljati dragoceni čas za uvoz blaga, ki nam je neobhodno potrebno in ki se morda po teh silnih procedurah, skozi katere mora iti dovoljenje, sploh ne bo moglo dobiti?

Mislamo, da je to važno posebno danes, ko se mora nujno potrebno blago nabavljati v tujini in ko igrajo pri tem največjo vlogo gibčnost, hitrost in iznajdljivost uvoznika. Mislamo, da je danes svoboda dela prvi pogoj, da dobimo to, kar se dobi v tujini le s težavo.

Vsekakor je potrebno zaradi omejitve izvoza in pomanjkanja zadostnih količin naših pridelkov za izvoz, za katere bi dobili de-

vize ali klirinška aktiva, omejiti uvoz manj potrebnih predmetov v korist bolj potrebnega blaga. Zaradi tega pa ni treba dati vse zunanje trgovine pod sistem dovolitev. Namesto tega se more vse blago katalogizirati po vrstah državnih potreb ter vsak mesec določiti znesek deviz in kliringov za uvoz blaga razne vrste. Da pa se ne bi ustvaril monopol uvoza za posamezne firme, je treba vso razdelitev uvoženega blaga prepustiti organizacijam uvoznikov, ne da bi se morala država mešati v ta posel. Tako bi se preprečil škodljivi birokratizem v trgovini in vsi posli bi se opravljali hitreje in lažje.

Kar se tiče vodenja trgovinske politike in prizadevanja, da se vsa osredotoči v eni roki — v ministru za trgovino in industrijo — bi bilo to največjega interesa in pomena za naše gospodarstvo in našo trgovino. To vprašanje se je naglašalo polnih 20 let, a se ni nikdar doseglo, da bi zunanjo trgovino vodilo samo trgovinsko ministristvo. To politiko je vodilo v prvi vrsti finančno ministristvo, v drugi vrsti pa zunanje ministristvo in šele v tretji vrsti trgovinsko. Če je bilo potrebno izdati carinsko tarifo ali spremeniti carinske postavke, izdajati pojasnila k carinskim postavkam, je bilo navadno finančno ministristvo tisto, ki je imelo odločilno besedo. Tudi pri trgovinskih pogajanjih je imelo prej glavno besedo finančno ministristvo, v zadnjem času pa dajejo ton trgovinski politiki drugi činitelji. V glavnem dominirajo fiskalni interesi državne blagajne nad gospodarskimi. Neke posebne politike pa v zadnjih 20 letih ni bilo. Stremljenje je bilo, da se s carinsko tarifo dosežejo za državo večji dohodki in ta fiskalna politika je bila ugodna tudi za industrijo, ki se je razvijala. In tako se je opravičevala fiskalna politika z zaščito domače delavnosti. Vendar pa ni bilo nobenega sistema, temveč je bil ves postopek pod skupno firmo »zaščita domače delavnosti« brez ozira na upravičenost zaščite vsega in vsakogar in brez ozira na vpliv te

politike na druge skupine gospodarstva.

Sedaj se pojavlja želja, da vodi trgovinsko politiko »ena roka« — ministristvo za trgovino in industrijo. Verujemo, da je... trenutek za vodenje trgovinske politike s stališča občnih interesov z enega mesta. Za kaj takšnega so le urejene razmere mirnega časa. Danes, v dobi vojnega gospodarstva, pa ni možnosti vodenja trgovinske politike z enega mesta, sedaj se morajo po sili razmer vmešati tudi vsi drugi činitelji, ki

se prej niso pojavljali in ki niso imeli besede v naši trgovinski politiki.

Naše skromno mnenje, da bi uredba, ki bi določala to, kar smo zgoraj navedli, bila odveč... Bolje bi bilo, da prepustimo onim trgovcem in uvoznikom, ki so nas dosedaj oskrbovali z blagom iz tujine, da tudi še nadalje skrbijo za to.

Časi in razmere zahtevajo, da se hitro najdemo in da držimo v rokah to, kar imamo.

Uredba o kontroli zunanje trgovine

»Službene novine« so objavile uredbu o kontroli zunanje trgovine, ki se glasi:

Člen 1.

1. Uvoz in izvoz vseh vrst blaga se stavlja pod nadzorstvo direkcije za zunanjo trgovino. To nadzorstvo izvršuje direkcija z uvoznimi in izvoznimi potrdili, ki se bodo postopoma uvajala za posamezne vrste blaga.

2. Minister za trgovino in industrijo bo po zaslišanju sveta za zunanjo trgovino predpisal z naredbami, za katere vrste blaga se uvede kontrola uvoza oziroma izvoza in po katerih pogojih bo izdajala direkcija za zunanjo trgovino uvozna oziroma izvozna potrdila za dotično blago. Te navedbe bodo obvezno moč z dnem njih objave v »Službenih novinah«.

3. Blago, ki je z naredbami po prejšnjem odstavku dano pod kontrolo uvoza ali izvoza, se bo moglo uvoziti oziroma izvoziti samo na podlagi potrdila, ki ga izda direkcija za zunanjo trgovino oziroma od nje pooblaščen organi (ekspoziture direkcije, oddelek za trgovino, obrt in industrijo banke uprave in drugi uradi). Carinske oblasti ne smejo izvršiti uvoza oziroma izvoza carinjenega blaga, če to nima uvoznega oziroma izvoznega potrdila.

4. Uvozna oziroma izvozna potrdila izdaja direkcija za zunanjo trgovino v okviru potrjenega načrta spremembe v smislu čl. 4. uredbe o direkciji za zunanjo trgovino ter v mejah razpoložljivih oziroma potrebnih plačilnih sredstev, kar se ugotovi v sporazumu z Narodno banko.

Člen 2.

1. Uvozniki in izvozniki blaga, ki je z naredbami po prejšnjem členu postavljeno pod kontrolo uvoza oziroma izvoza, se morajo registrirati pri direkciji za zunanjo trgovino oziroma pri organih, ki so za to pooblaščen (ekspoziture, ravateljstva, oddelek za trgovino, obrt in industrijo banke uprave in drugi uradi). Pogoje registriranja predpiše minister za trgovino in industrijo ob izdaji naredb o uvedbi kontrole uvoza in izvoza za posamezne vrste blaga. Pri tej priliki določi minister tudi višino kavicije, ki se mora ob registriranju položiti.

2. Minister za trgovino in industrijo more po zaslišanju sveta za zunanjo trgovino ter v sporazumu z banom banovine Hrvatske predpisati obvezno združevanje uvoznikov oziroma izvoznikov posameznih vrst blaga v uvozniške oziroma izvozniške zajednice.

3. Zajednice uvoznikov oziroma izvoznikov morajo biti v sestavu obveznih zajednic, ki obstoje za

posamezne gospodarske stroke ali ki se bodo ustanovile za vso državo ali posebej za banovino Hrvatsko ter za ostala območja. V tem primeru morajo vse teritorialne zajednice ustanoviti svoje državne zveze ali svojo državno centralo.

4. Naloga teh zajednic je, da pri direkciji za zunanjo trgovino predstavljajo svoje člane, da predlagajo razdelitev uvoznih oziroma izvoznih kontingentov in da po potrebi ustanavljajo poslovne centre za skupno nabavo oziroma prodajo dotičnega blaga.

5. Podrobna določila o organizaciji, pravicah, dolžnostih in poslovanju teh zajednic bo predpisal minister za trgovino in industrijo v sporazumu z banom banovine Hrvatske.

Člen 3.

1. Direkcija za zunanjo trgovino more po sklepu sveta za zunanjo trgovino izdajati uvozna potrdila proti zavezi uvoznika, da bo nabavil določeno kvaliteto blaga ali blago določenega izvora ali da bo blago kupil po določenem ceni.

2. Ravno tako more direkcija za zunanjo trgovino izdajati izvozna potrdila proti zavezi izvoznika, da bo izvozil določeno kvaliteto blaga, da izvozna blago kupuje ali prodaja po določenih cenah ali da v določenem razmerju z izvozom oskrbuje državne ali banovinske ustanove.

3. Direkcija za zunanjo trgovino ima pravico zahtevati od vsakega uvoznika oziroma izvoznika podatke o zalozah dotičnega blaga, o cenah, po katerih je kupljeno oziroma prodano v inozemstvo ko tudi vse druge podatke, ki so potrebni za vodenje zunanje trgovinske politike.

Člen 4.

1. Uvoznikom in izvoznikom, ki se pregreše proti predpisom te uredbe in naredb po členu 1. te uredbe, more direkcija za zunanjo trgovino ustaviti uvozna oziroma izvozna potrdila začasno ali tudi trajno.

2. Izvoznike in uvoznike, ki se ne ravna po pogojih in zavezah, predvidenih v čl. 3. te uredbe, more poleg tega direkcija za zunanjo trgovino kaznovati tudi z izgubo kavicije, ki se položi pri registriranju za uvoz oziroma za izvoz.

Člen 5.

Ta uredba stopi v veljavo z dnem njene objave v »Službenih novinah«.

Sedanji način kontrole zunanje trgovine velja še naprej

Uredba o kontroli zunanje trgovine je stopila v veljavo 19. septembra. Z uveljavljanjem te uredbe pa dosedanj predpisi o kontroli uvoza in izvoza niso prenehali veljati. Ti predpisi bodo veljali še tako dolgo, dokler ne bo ljalil še tako dolgo, dokler ne bo trgovinski minister predpisal naredb, s katerimi prideta uvoz in izvoz posameznih vrst blaga pod kontrolo direkcije za zunanjo trgovino. Vse te navedbe morajo biti objavljene v »Službenih novinah«.

barva, plesira in
kemično sušni
obleke, klobuke
itd. Skrobi in svetlolika araje, ovrat-
nike in manšete. Pere, suši, munga in
lika domače perilo

tovarna J.O.S. REICH

Poljanski nasip 4-6. Selenburgova ul. 3

Telefon št. 22-72.

Politične vesti

Kralj Boris bo prve dni oktobra obiskal novo priključene kraje v Dobrudži.

V soboto ob 9. dopoldne je bolgarska vojska prestopila bolgarsko mejo in začela zasedati odstopljeno Dobrudžo. Istočasno je začel svoj govor v sobranju bolgarski ministrijski predsednik Filov.

50.000 bolgarskih vojakov je v soboto vkorakalo v Dobrudžo. Na čelu čet je bil gardni konjeniški polk, ki je v galopu pretrgal črni trak, ki je bil potegnut čez staro mejo. Povsod po poljih so kmetje iz Dobrudže navdušeno pozdravljali bolgarsko vojsko. Enako navdušeno so pozdravljali tudi zastopnike nemškega in italijanskega tiska. Vkorakanje bolgarske vojske v Dobrudžo je bilo končano do opoldne.

Romunsko časopisje poroča o velikih neredih, ki da so nastali v Transilvaniji, ki je bila odstopljena Madžarski. Romunski listi poročajo, da se vrše velika nasilja nad romunsko manjšino. Pišejo celo o množestvenih obošanih Romunov. Romunska vlada da je o tem razpravljala na posebni seji. Romunska vlada bo baje apelirala na Nemčijo in Italijo, da napravita red in zaščitita romunsko manjšino.

Vodja Romunije gen. Antonescu odpotuje v kratkem v Rim in v Berlin.

Iz Bukarešte uradno demantirajo vse vesti, kakor da bi bili na sovjetsko-romunski meji kakšni incidenti med vojniki obeh držav.

Vsa poročila o rimskih posvetovanjih so soglasna o tem, da se je predvsem govorilo o vprašanjih Sredozemlja ter Afrike. Med drugim se je govorilo o možnosti velikega skupnega nemško-italijanskega napada na Palestino in Egipt. Zlasti naj bi veljala ta akcija Haifi, kjer prihajajo do morja petrolejski vodi iz Iraka, dočim naj bi napad na Sueški prekop zadal življenjsko žilo britanskega imperija. Da bi bil napad na Palestino uspešnejši, bi morala priti francoska Sirija pod oblast osovih velesil. Poroča se tudi, da bo Italija zasedla francoski Tunis.

Nadalje se bo skušala pridobiti Španija, da vstopi na stran osovih velesil. V tem primeru bi dobila Španija Gibraltar ter zapadni del Francoskega Maroka. V zvezi s tem se govori, da je gen. Franco sicer zelo dovteten za te načrte, da pa se boji, da bi mogla v tem primeru zasedi Anglija Azorske in Kanarske otoke. Poleg tega pa je gen. Franco mnenja, da se Španija še ni zadoštno popravila od zadnje državljanske vojne in da bi bilo tudi za notranji red v Španiji nevarno, če bi se Španija vmešala v vojno, ker levičarski elementi še niso strli.

Pri načrtih glede Palestine in Sirije pa bi bilo važno tudi stališče Turčije, a s tem tudi Sovjetske Rusije. V krogih osovih velesil se misli, da bi bliskovita akcija na Sueški prekop in Palestino postavila Turčijo pred izvršeno dejstvo, dočim pa da se sovjetski interesi omejujejo na Dardanele, Črno morje in kavkaško ozemlje.

Listi so objavili tudi vest, da bo italijanska mornarica sodelovala v Rokavskem prelivu pri napadu na Anglijo.

O rimskih konferencah v Ribbentropu pišejo nemški listi, da je njih glavni namen, da se uredi vprašanje razmerja Španije do sil osi in da se odloči usoda Egipta. Med drugim piše »Deutsche diplomatisch-politische Korrespondenz«: Evropski kontinent je že skoraj popolnoma osvobojen britanskega pokroviteljstva. Sedaj je potrebno, da se stre tudi angleška premoč v Sredozemskem morju, ki ga je Vel. Britanija spremenila v pravi zapor za sredozemsko državo. V tem pogledu je zlasti značilen novi kontakt Španije z velesilama osi. Ta borba pa je tudi pomembna za Afriko. Tu je zlasti še živ spomin na razne britanske osvojitve. V prvi vrsti se mora sedaj oprostiti britanskega jarma Egipt, ki je bil dolgo časa igralec v rokah Angležev. Narodi Nemčije in Italije so se morali sedaj prepričati, da se sestanki njihovih državnikov vedno končujejo s pozitivnimi rezultati. S sistematičnim delom se je izgradila stavba, ki bo po volji osi v bodoče predstavljala novi red v Evropi.

Nemški zunanji minister v Ribbentrop se je v nedeljo vrnil v Berlin. V soboto ni imel nobenih razgovorov več z italijanskimi državniki, temveč si je v spremstvu grofa Ciana ogledal rimsko okolico in nato kosil v Tivoliju.

Pri vojaških operacijah pri Sidi Baraniju so ujeli angleški vojniki 3 italijanske novinarje, ki so bili, kakor so izjavili, pred italijansko vojsko. Med njimi je bil tudi urednik tržaškega »Piccola« Rino Alessi.

Vojne operacije v Egiptu so zastale. Čete maršala Grazianija so se začele utrjevati pri Sidi el Baraniju.

Egiptski ministri, ki so člani savdistične stranke, ki zahteva vojno napoved Italiji, so odstopili. S kraljevim ukazom so bili imenovani štirje novi ministri.

Letalski boji nad Londonom so v zadnjih dneh nekoliko popustili. Nič pa niso popustili angleški napadi na obrežna mesta ob Kanalskem prelivu. Berlin že več dni ni doživel letalskih napadov.

O letalskih napadih in bombardiranjih na Anglijo se poročajo tudi naslednje vesti: Nemci so vrgli na London tudi 2-70 m velike bombe, ki so imele po 1000 kg razstreliva. Te bombe izkopljejo po 40 m globoke jame. Zrak se je tresel od eksplozij. Od protiletalskih baterij ter od raket, ki so jih metali nemški letalci, je bil London ponoči tako razsvetljen, kakor da bi bil dan. Neka bomba je padla v zaklonišče ter ubila vse ljudi v zaklonišču. Nemci poročajo, da so bile nekatere eskadrile posebno uspešne.

Tako da so štiri eskadrile uničile vsaka po 200, štiri druge pa celo vsaka po 300 angleških letal, samo teh osem eskadril da je torej sestrelilo 2000 letal. Pač nenavadno visoka številka! Čeprav je London od letalskih napadov silno trpel, pišejo ameriški poročevalci, da je morala Londončanov še vedno na visku. Tako se poroča, da je ljudstvo pozdravilo angleškega kralja pri ogledu podrtih hiš z vzklikom: Živio veliki kralji!, na kar je ta odgovoril z vzklikom: Živio veliki narod!

Dr. Anton Urbanc, odvetnik:

Zasebno zavarovalstvo v Švici

Omembe vredno je, da je v jamstvenem zavarovanju motornih vozil predvidena delna povrnitev vplačanih premij, če je zavarovalna doba potekla brez škod. Gotovo koristna vzpodbuda za voznike motornih vozil, da vozijo čim najbolj previdno. Od 36.601.523 šv. fr. vplačanih premij za jamstvena zavarovanja odpade na avtomobilno jamstveno zavarovanje kar 26 milijonov 232.198 šv. fr., tedaj glavni del v tej zavarovalni panogi inkasiranih premij. V letu 1937. se je povrnilo na vplačanih premijah radi brezškodnega poteka zavarovalne dobe 1.201.110 šv. fr.

V tej zvezi je treba omeniti za švicarsko narodno gospodarstvo razveseljivo dejstvo, da so inkasirale švicarske zavarovalne družbe v direktnem poslu v inozemstvu 360.000.000 šv. fr., tedaj samo za malenkost manj nego v domačem direktnem poslu.

Na zavidiplivem položaju se nahaja švicarsko pozavarovalstvo, ki šteje 8 pozavarovalnic. V l. 1938. so prejele te pozavarovalnice 370 milijonov šv. fr. in doteka devet desetink teh pozavarovalnih premij iz inozemstva.

Da rezimiramo: Ves inkaso v švicarskem direktnem poslu je znašal v letu 1938. 419.321.023 šv. fr., direktni posel švicarskih zavarovalnih družb v inozemstvu 360 milijonov šv. fr., pozavarovalni posel preko 8 pozavarovalnic po odbitku desetine, ki jo pozavarovalnice prejmejo od domačega zavarovalnega posla 370.000.000 šv. fr., skupaj 1.149.000.000 šv. fr.

Po izločitvi premij v direktnem poslu, ki bi se v pozavarovanju dvakrat šteli, pridemo do ene milijarde šv. frankov, ki jo je prejelo švicarsko zavarovalstvo v l. 1938. Dnevno prejme švicarsko zavarovalstvo v direktnem in v pozavarovalnem poslu 3.000.000 šv. fr. ali v našem denarju 30 milijonov din, to se pravi vsako uro 1 milijon 250.000 din. Pravilno pravi dr. E. E. Lienhart v knjigi »Das schweizerische Versicherungsrecht«, da izvirajo premijski dohodki po večini iz inozemstva.

Slika o švicarskem zasebnem zavarovalstvu in o zavarovalni misli sploh bi pa bila nepopolna, če bi ne pokazali, da plačuje Švicar tudi v druge javnopravne zavarovalne ustanove svoje premije.

Pregled bi bil po poročilu švicar-

Sonce je vir zdravja, moči in lepote!

Slabo vreme onemogoča sončenje na prostem. — Prezaposlenost vam ne dovoli potovanja na morje ali v planine! Obsevajte se doma z našo patentirano ultravijoletno obsevalko »ORIGINAL RUB«

Stane samo din 1200— in je najcenejša obsevalna naprava te vrste. Za ta denar imate doma stalno sonce in zdravje, veselje in moč, ugodno občutje in nove življenjske sile.

Potemnitev kože že po par obsevanjih!

Dobavljati:

JUGOPATENT, Ljubljana, Dvorakova ulica 8.

skega zveznega zavarovalnega urada ta-le:

Švica je plačevala v letu 1938.:

1. privatnim zavarovalnicam za vse zavarovalne panoge 419.321.23 šv. fr.,
2. lokalnim neugodnim in požarnim blaginjam 1 milij. 226.509 šv. fr.,
3. lokalnim zavarovalnicam za življenjska zavarovanja 7.785.733 šv. fr.,
4. javnim zavarovalnim zavodom 84.781.616 šv. fr.,
5. prispevki za bolniška zavarovanja 84.010.541 šv. fr.,
6. pokojninske blaginje 153 milijonov 387.573 šv. fr.,
7. dajatve za zavarovanje brezposelnosti 50.400.000 šv. fr.,

skupaj okroglo 860 milij. šv. fr. ali po naši valuti 8 milijard, to je dobro polovico našega državnega proračuna.

Zanimivo bi bilo sestaviti tudi za našo kraljevino shično statistiko. Vsako švicarsko gospodinjstvo plača letno 750 šv. fr. ali 2 šv. fr. na dan za zasebna ali socialna zavarovanja.

Taka smotrna organizacija zavarovalstva in pozavarovalstva seveda ugodno vpliva na plačilno bilanco švicarske države. Dobrodo iz premij so važna aktivna postavka v plačilni bilanci Švice, kar je zlasti za Švico važno, ker mora mnogo življenjskih potrebščin uvažati in tako uravna drugače pasivno trgovinsko bilanco.

V življenjskem zavarovanju igra veliko vlogo takozvano ljudsko zavarovanje; ta življenjska zavarovalna panoga je štela koncem leta 1938. nič manj nego 818.771 polic, tedaj skoraj na vsako švicarsko gospodinjstvo eno polico, z zavarovalno vsoto 1.220.889.207 šv. fr.

Denarstvo

Mednarodni devizni trg

Cezmorsko devizno tržišče v New Yorku je popolnoma stabilizirano. Ves teden je notiral London 4-03, Curih pa 22-78. Poslovanje z evropskim kontinentom je skoraj enako ničli. Z Vel. Britanijo se opravlja promet na podlagi britanskih plačilnih rezerv v Združenih državah.

Na zadnjem svobodnem evropskem deviznem trgu — v Švici se promet vedno bolj manjša, zunanja trgovina pa je vedno bolj navezana na kliring. Poslovanje svobodnih deviz se omejuje na likvidacijo starih zaključkov iz drugih evropskih držav. Na švicarskem deviznem trgu je znatna ponudba ameriškega dolarja znižala tečaj na 4-39 in se je na tej višini tečaj stabiliziral. Tečaj funta je padel od 17-20 na 16-60. Izplačilo Lyon, kakor se sedaj imenuje francoska deviza, ima zelo omejen promet, ki je dovoljen v izjemnih primerih. Njegov tečaj se je stabiliziral na 9-85 šv. fr. za 100 francoskih frankov. Največje povpraševanje je po devizi Lizbona zaradi plačila prevoznih stroškov ter možnosti selitve kapitala, ker je Portugalska danes edina država

s svobodnim izhodom v čezmorske države.

Stanje na švicarskem valutnem trgu, ki pa je manj odločilno, je bilo zelo značilno. Tečaj efektivnega funta je po uvozni prepovedi v Anglijo padel od 12 na 7-40, dočim se je efektivni ameriški dolar dvignil na 4-40. Francoski bankovec notira 5-90 proti 9-85, kolikor je tečaj francoske devize. Registrska marka je ostala na svoji dosedanj višini 53, trgovinska marka pa na 24-5 proti 175-35 za izplačilo Berlin.

Na mednarodnem efektivnem trgu v New Yorku je poslovanje z evropskimi vrednostnimi papirji skoraj zamrlo. Od ameriških papirjev so zlasti iskani papirji oboroževalne industrije.

V Londonu je borzno življenje zelo trpelo zaradi neprestanih alarmov in bombnih napadov. Vendar pa delovanje borze ni bilo ustavljeno. Večja živahnost je bila v južnoafriških papirjih zlatih rudnikov. Tendence na britanski efektivni borzi je bila čvrsta. Tudi na rentnem trgu je bila tendence stalna, zlasti pa so se iskali davčni boni. Vest, da bi prišla angleška banka Barclay banka v plačilne težkoče, se odločno demantira.

Domači devizni trg

Na domačem deviznem trgu velja še vedno največje zanimanje tečaju nemške klirinške marke.

Vsak napreden trgovec

prodaja le tako blago, s katerim svojim odjemalcem koristi.

Nudite tudi Vi Vašim odjemalcem v prvi vrsti naravno Rogaško slatino; s tem koristite njim in sebi!

Mnogi računajo že z vso gotovostjo, da bo tečaj nemške klirinške marke zvišan na 1782 din. Čeprav se je začelo javno govoriti o spremembi tečaja marke šele pred kratkim, ni prišel nameravani preobrat tečaja marke za borzne kroge iznenada. Vsekakor pa je bilo iznenadenih mnogo naših uvoznikov, katerim grozi zategadelj velika škoda, če ne bi prodrla njih upravičena zahteva, da se računajo vsi stari zaključki, pa tudi naročila, po katerih bo blago šele prišlo, po starem tečaju. Primanj kovanje klirinške marke na trgu traja že tedne. Tako je na zagrebški borzi znašalo pretekli teden povpraševanje po marki 185 milijona, ponudba pa samo 085 milijona ter se je samo v Zagrebu saldo povečal znova za en milijon na 82 milijona mark. Saldo nepokritega povpraševanja po markah znaša na vseh jugoslovanskih borzah že nad 22 milijonov mark (v Ljubljani nad 5 milijonov). Iz tega se vidi, kako veličanska izguba bi zadela naše uvoznike, če bi se morale vse te nemške terjatve plačati po zvišanem tečaju.

Stari tečaj klirinške marke mora veljati tudi za že naročeno blago

Poročali smo že, da zahtevajo naši uvozniki, da velja stari tečaj klirinške marke za vse stare dolgeve. Sedaj pa se tej zahtevi pridružujejo tudi industrialci, ki poleg tega zahtevajo, da velja stari tečaj tudi za vse blago, ki je že naročeno, ki pa še ni dobavljeno. Ta naročila industrialcev se nanašajo v glavnem na investicije v že obstoječa podjetja ali za postavitev novih podjetij. Pri podpisu pogodb o naročilu tega blaga se je upošteval stari tečaj klirinške marke. Vsi nakupi so se torej kalkulirali po tečaju 1480 din za marko. Če bi se sedaj nakrat zaračunalo to blago po višjem tečaju, bi bili silno oškodovani naši industrialci, in sicer v prvi vrsti oni, ki nekaj tvegajo in ki z novimi investicijami skrbijo za dvig našega gospodarstva. Zato so zastopniki naše industrije mnenja, da se mora tudi o tem vprašanju razpravljati na sedanjem zasedanju Nemško-jugoslovanskega stalnega gospodarskega odbora in da se mora njih zahteva v polnem obsegu upoštevati.

Tečaji so popustili

Na beograjski borzi je nastala pretekli teden malo močnejša ponudba, ki je imela takoj za posledico popuščanje tečajev. Spekulacija je začutila, da je zadnji trenutek za ugodno prodajo in zato so se začele realizacije. Tečaji skoraj vseh vrednostnih papirjev so malenkostno nazadovali, kakor se vidi iz naslednjih števil:

	13. 9.	20. 9.
25% vojna škoda	441—	438—
7% investicijsko	99—	99-50
4% agrarne	53—	53—
6% begluške	77—	76-50
6% dalmatinske	70—	69—
6% gozdne	70—	69—
7% Blair	95—	94—
8% Blair	100-50	99-50
7% Seligman	103—	103—
7% stabilizacijsko	95—	95—

Skupen tedenski promet je znašal 2.020.000, za 420.000 din več ko v prejšnjem tednu.

Zaradi nove uredbe o Narodni banki je padel tečaj delnic Narodne banke na 6000 din. Delnice PAB so nazadovale od 195 na 193.

Predprave zavezujejo

Ze pri sanaciji zadružništva se je izkazalo, da niti ni tako zelo hvaljena zadružna misel zadosti močna, da bi obvarovala sanacijsko akcijo pred enostranskim reševanjem. Sedaj se je pri aprovi- zacijski akciji znova pokazalo, da so pri nas v veljavi le enostranska reševanja.

Na vse zadnje je mogoče, da so tudi takšna enostranska reševanja po svojem učinku sprejemljiva, a to le takrat, kadar se prizadeje zavedajo, da je njih odgovornost tem večja, čim večje so njih pravice. Zlasti pa je potrebno, da pazijo na čim popolnejšo objektivnost, da s tem oslabe napake, ki nujno izvirajo iz vsake enostran- nosti.

Po teh uvodnih besedah bi si dovolili nekatere konkretne pripombe. Pri aprovizaciji, deloma tudi že pri izvozu, je dobila Gos- podarska zveza izjemne pravice. Bilo bi pravilno, če bi Gospodar- ska zveza objavila, kako bo te posle izvrševala in kako bo sode- lovala z onimi, ki so dosedaj te posle opravljali. Kajti brez tega sodelovanja tudi Gospodarska zve- za ne bo mogla biti, če hoče res dobro opravljati poverjene ji na- loge.

Pri tej priliki bi pripomnili, da so se že slišale pritožbe, da se posli ne razvijajo tako brezhibno, kakor bi bilo želeli. Zlasti v da- našnjih časih pa smo vsi intere- sirani na tem, da se vse razvija pravilno, ker sicer ne bomo apro- vizacijskega vprašanja nikdar re- šili zadovoljivo. Naj za danes to zadostuje.

Izvajanje uredbe o izvozu konj

Direkcija za zunanjo trgovino je izdala naslednje uradno sporočilo: V zvezi z naredbo glede konj z dne 16. avgusta 1940., ki je stopila v veljavo 2. septembra, je podpisal trgovinski minister odlok, s katerim se pooblašča za vsako bano- vino organizacije, ki bodo posre- dovale izvoz konj. Te organizacije so: za dravsko banovino Gospo- darska zveza, za vrbasko: Srbska zemljoradniška kreditna zadruga, za drinsko: Savez srpskih zemljoradniških zadruga, za zetsko: Glavna stočarska zadruga, za do- navsko: Centralno združenje živi- norejcev, za vardarsko: Združenje izvoznikov velike in drobne živine, za banovino Hrvatsko: Pooblašče- no gospodarsko društvo v Zagrebu.

Istočasno je trgovinski minister imenoval člane strokovnega odbora za promet s konji. Predsednik tega odbora je dr. Dragoslav Mihajlovič, njegov namestnik pa dr. Mirko Mermolja, v. d. šefa oddelka. Ime- novani so tudi ostali člani odbora in komisije za promet s konji. Svet za zunanjo trgovino bo na eni svojih prihodnjih sej določil količine in vrste konj, ki se bodo mogli izvoziti v prihodnjem tro- mesečju.

»Službeni list«

kr. banske uprave dravske bano- vine z dne 21. septembra objavlja: Pravila o opravljanju državnega strokovnega izpita uradniških pri- pravnikov v resoru ministrstva za prosveto — Pojasnilo o pravici doktorja vsega zdravilstva, ki ni specialist za ustne in zobne bole- zni ali zobozdravnik, do izvrševa- nja zobozdravniške prakse — Po- jasnilo o pravici do kopališke se- zonske prakse tistih zdravnikov, ki nimajo krajevne pravice do pri- vatne zdravniške prakse ali ki ne morejo uporabljati take pravice.

Karbida ne primanjkuje

Tovarna za dušik v Rušah ob- javlja, da ni nobene nevarnosti, da bi začelo primanjkovati kar- bida. Tovarna dobavlja še nadalje karbid po normalnih cenah, in si- cer le naročila za 25 kg in več, ker »ornica sama ne prodaja kar- bida na drobno.

Kako je s prodajo živil v Mariboru?

Še eno posojilo za rezervno hrano prebivalstvu

Kar se tiče preskrbe mest z žitom oziroma moko, je obmejni Maribor precej na slabem. Manjka tega, manjka onega, kar pa se da dobiti, je silno drago. Naši trgovci pač ne morejo prodajati ceneje, če morajo kupovati blago, zlasti moko, po visokih cenah. Nihče vendar ne more zahtevati, da bi trgovec delal v svojo izgubo. Saj je kalo velik, ki ga javnost navadno ne upošteva, s prodajo je riziko, na kar se pre- bivalstvo tudi ne ozira.

Kako je z moko sploh v Mari- boru? O tem je podal te dni župan dr. Juvan obširno poročilo na seji mestnega sveta, ki je v glavnem veljala aprovizaciji.

Ze lani je izšla naredba, da si morajo mestne občine oskrbeti re- zervno hrano za svoje prebival- stvo. Naredba je bila sicer dobro mišljena, ker človek v teh hudih časih ne ve, kaj še lahko pride. Predpis pa je imel to napako, da ni črnil niti besedice o tem, kje naj občine vzamejo denar. Pri mestu, kakršno je Maribor, gredo zneski v milijone. Šele z novim proračunom, torej s 1. aprilom t. l., je občina sklenila najeti posojilo 5 milijonov dinarjev, od katerih so bili 3 milijoni namenjeni za nakup živil, 2 milijona pa za ukrepe za pasivno zaščito prebivalstva. Te- daj pa se je začela trnjava pot iskanja denarja, ki ga ni bilo mo- goče nikjer dobiti, čeprav je ob- čina nudila vsa mogoča jamstva. Šele poleti je Pokojninski zavod dovolil posojilo 5 milijonov, od katerih pa je jedva pred kratkim nakazal 4 milijone dinarjev, osta- nek pa pride kasneje na vrsto.

Maribor bi bil glede moke zelo na slabem, če ne bi banska uprava posegla vmes. Občina se je obrnila do Prizada glede nakupa žita in je dosegla, da ji bo po banski upravi dana na razpolago večja količina pšenice. Na račun te količine je

mariborska občina prejela doslej 5 vagonov moke in 15 vagonov pšenice, ki je že večinoma zmlela in stavljena v promet. Doseglo se je tudi, da dobi Franzov mlin v Mariboru 18 vagonov pšenice za preskrbo mesta in 21 vagonov za okolico. Razen tega dobi Gospo- darska zveza za Maribor 15 vago- nov pšenice kot prvo pomoč na račun rezervne hrane.

V javnosti se je govorilo, da prevzame mesto aprovizacijo Ma- ribora. To se zaenkrat ne more zgoditi, ker občine nimajo za to zakonite podlage in tudi ne po- oblastila, vendar bodo, in so de- loma že, prevzele vlogo posredo- vanja pri razdeljevanju živil. Pri tem se bo gledalo na to, da se strogo izvajajo določbe glede cen in glede preskrbe prebivalstva z življenjskimi potrebščinami. Župan je ustanovil kontrolni urad mestne občine, ki mu stoji na čelu rav- natelj Mestnih podjetij Josip Le- kan, pomaga pa mu še nekaj čla- nov protidraginskega odbora.

Kar se tiče nadaljnjih sredstev za nakup živil, je mestni svet skle- nil novo posojilo 5 milijonov di- narjev. Gre tu za kratkoročno po- sojilo pri Mestni hranilnici. Kot jamstvo bosta služile nakupljena moka in pšenica, tako da mesto kot tako ne bo obremenjeno. Z drugimi besedami, gre torej za obratno glavnicu, ki naj služi za nakup živil.

Po mnenju župana bodo morale občine, če bo vojna še dolgo tra- jala in bo priskrba živil vedno hujša, dobiti pooblastilo, da skrbje za aprovizacijo v svojem okolišu. Prej ali slej bo moralo do tega priti, ako naj se prebivalstvo za- laga z zadostnimi količinami živil.

Kako naj se pravilno izvede aprovizacija mest, o tem objavlja- mo poseben članek.

Izdelan je načrt o aprovi- zaciji mest

Na konferenci predsedništva vlade dne 12. t. m. je bilo skle- njeno, da se mestom zagotove po- trebni krediti za aprovizacijo. V sporazumu z bansko oblastjo v Za- grebu je bil sedaj izdelan načrt uredbe o aprovizaciji mestnih ob- čin. Po tej uredbi se bodo morali v vsaki mestni občini ustanoviti posebni odbori mestnih svetoval- cev za aprovizacijo prebivalstva z najvažnejšimi življenjskimi potreb- ščinami. Finančno poslovanje teh odborov bo ločeno od občinskega proračuna. Ti odbori bodo poslo- vali v najožji zvezi s Prizadom oziroma na Hrvatskem s Pogodom.

Nova uredba bo objavljena že v kratkem, baje že pred 25. septem- brom.

Riž se bo prodajal po vsej državi po isti ceni

Kakor smo že poročali, bo uvozil Prizad iz Italije 20.000 ton riža, od katere količine bo 4000 ton olu- ščenega.

Prizad bo riž razdelil med naše luščilnice ter pri tem vračunal pre- vozne stroške tako, da bodo dobile vse tovarne riž po isti ceni. Vsa država bo razdeljena v prodajne okoliše in vsaka tovarna bo dobila svoj okoliš. To pa iz razloga, da se bo riž prodajal v vsej državi po isti ceni. Zaradi pravilnega funk- cioniranja tega sistema se bo ustanovila pri zvezi luščilnic po- sebna pisarna.

Ta teden se določijo nove cene za sladkor

Na pristojnem mestu se proučuje vprašanje cen za novi sladkor. Po informacijah iz Beograda bo cena novega sladkorja nekoliko pove- čana, kakor je to napovedal finan- čni minister že maja meseca, ko so bile določene odkupne cene za sladkorno repo. Cene bodo nade- lje zvišane tudi zaradi višjih

mezd, podražitve premoga ter po- večanja drugih proizvodnih stro- škov. Kakovost letošnje sladkorne repe je zelo dobra. Na vsak način bo letošnji pridelek sladkorne repe tako velik, da bomo imeli zadosti sladkorja.

Doma in po svetu

Nj. Vel. kralj Peter II. je v spremstvu kneževica Aleksandra ter guvernerja arm. gen. Kosića napravil v petek dvodnevni poučni izlet v banovino Hrvatsko. Na po- staji Striživojna-Vrpolje je čakal kralja ban dr. Subašić, ki je takoj po prihodu dvorskega vlaka vstopil v kraljev vagon in pozdravil kralja v imenu prebivalstva banovine. Če- prav je kralj potoval incognito, se je vendar zbrala velika množica ljudstva, ki je kralja navdušeno pozdravljala. Kralj se je nato od- peljal v Djakovo, kjer ga je po- zdravil škof Akšamović, ki je v svo- jem govoru naglasil, da ima Jugo- slavija dve svetišči: Oplenac kralja Aleksandra in Djakovo škofa Stross- mayerja. Po kratki molitvi v ka- tedrali je odšel kralj na grob škofa Strossmayerja, kjer so vsi počastili spomin velikega patriota. Kralj si je nato podrobno ogledal kate- dralo, iz Djakova pa je odpotoval v Našice, Kutjevo, Slavonko Po- žego, v soboto pa v kopališče Lipik. Od tu je odpotoval kralj s svojim spremstvom v Daruvar, Bjelovar, Garešnico in Novsko, kjer je čakal dvorni vlak. Po vsej poti so kralja ljudske množice navdušeno po- zdravljale.

General Samohin, prvi sovjetski vojni ataše v Jugoslaviji, je prišel z letalom iz Berlina v Beograd.

Mađarski kmetijski minister grof Mihael Teleky pride ta teden v Jugoslavijo, kjer ostane štiri dni. Pride, da vrne obisk jugoslovans- kega kmetijskega ministra dr. Ču- brilovića v Budapešti in da obišče kmetijsko razstavo v Nišu.

Trgovinski minister dr. Andres je prišel v Solun, kjer se je udele- žil svečane otvoritve sofniskega velesejma. V izjavi novinarjem je dejal, da se udeležuje Jugoslavija solunskega velesejma zaradi veli- kega pomena, ki ga ima Solun za jugoslovansko uvozno in izvozno trgovino. Solun je križišče poti iz jugoslovanskega gospodarstva proti Levantu in drugim čezmorskim dr- žavam.

Gospodarsko-finančni odbor mi- nistrov je v načelu odobril uredbo o kontroli izvoza in sečnje oreho- vih debel. Izvoz teh debel v klirin- ške države je finančni minister že dovolil, direkcija za zunanjo trgo- vino pa ne bo izdala izvoznih po- trdil in ne bo določila kontingen- tov, dokler uredba ne stopi v vel- javo.

Ministrski svet je predpisal ured- bo o ukinitvi uredbe o otujevanju nepremičnin na območju apelacij- skih sodišč v Ljubljani, Zagrebu in Novem Sadu.

Prosvetni minister je odredil, da se dan smrti škofa Slomskega pra- znjuje v vseh šolah v Sloveniji tako, kakor pravoslavni praznik sv. Save in 4. februarja dan škofa Stross- mayerja.

Akcija ljubljanske mestne občine, da oskrbi prebivalstvo s cenanim krompirjem, se je posrečila, kakor se more sklepati po prvih rezul- tatih. Občina prodaja krompir na trgu po dln 1-50. Po nekaterih ve- steh se odpor kmetov, da bi pro- dajali krompir po tej ceni, lomil.

Davorin Zunković, podpolkovnik v p. je umrl v Ptuj. Pokojnik je bil zlasti znan po svojih zgodovin- skih spisih, v katerih je dokazo- val, da so bili Slovani prvotni prebivalci Evrope, oz. da so bili Kelti slovanskega rodu. V teh svo- jih spisih je odkril marsikatero za- nimivost, vendar pa je šel v svojih zaključkih predaleč. Znanstveni svet njegovih teorij ni priznal. Davorin Zunković je bil odločen narodnjak in poštenjak in slove- nski javnost ga bo ohranila v lepem spominu.

V nedeljo je bil slovesno izročen prometu po banu dr. Natlačenju novi most pri Petanjcih čez Muro. Most je blagoslovil škof dr. Toma- žič. S tem je dobilo Prekmurje novo zvezo s Slovenijo.

2 meseca bo trajalo, da se bodo prepeljali vsi nemški izseljenci iz Besarabije in Bukovine skozi Ju- goslavijo v Nemčijo. Vseh izseljen- cev je okoli 128.000 in bo šlo vsak dan skozi Zagreb po 6 vlakov, od katerih bo vsak imel po 750 ljudi. V Mariboru ne bo postaje za pre- hranjevanje nemških izseljencev.

Trgovca Franca Schnabla, ki je bil obsojen na prisilno bivanje, ker da je prikrival en vagon moke, je sodišče oprostilo, ker se je iz- kazalo, da je bil dotični vagon

moke namenjen za dva ljubljans- ka zavoda.

Iz okolice Splita poročajo, da je letos vinska trta zelo dobro obro- dila.

V Romuniji se je ustanovil po- seben odbor, ki bo pregledal vse rudarske koncesije, ki so bile izda- ne v zadnjih 12 letih.

Romunska vlada je odpravila cenzuro za vse nemške knjige, ki so izšle po 1. 1935.

Reuter poroča, da je verjetno, da bodo Združene države Sev. Ame- rike, Sovjetska Rusija in Vel. Bri- tanijska skupno opozorile Japonsko na svoje interese v Tihem oceanu.

Pod japonskim vplivom je siam- ska vlada stavila nove teritorialne zahteve glede Indokine.

Predsednik ameriško-kanadskega obrambnega odbora newyorški žu- pan La Guardia je izjavil, da bodo dale Kanadi Združene države Sev. Amerike pozimi, ko je vežbanje v Kanadi zaradi zime oteženo, na razpolago primerna vežbališča v Floridi in v Texasu.

Iz Casablanke poročajo, da je bila vstaja pristavev generala de Gaullea udušena in da je v Maroku znova upostavljen red.

Angleški minister za blokada dr. Dalton je izjavil, da angleška letala sistematično uničujejo nem- ško za vojno važno industrijo. Tako so angleški bombniki že poškodo- vali 90% tovarn sintetičnega goriva in 80% nemških rafinerij, vendar pa morejo te v omejenem obsegu še obratovati.

Japonska agencija Domei poroča, da delajo v Nemčiji z največjo naglico zelo hitre motorne čolne, ki bi mogli prevoziti Rokavski pre- liv v 42 minutah. Na vsakem čolnu bi bilo 200 vojakov. Za te čolne se sprejemajo le prostovoljci, ker bi vsi ti vojaki šli v gotovo smrt. Kljub temu pa se prijavlja vedno več prostovoljcev, takšno navduše- nje da je med Nemci za napad na Anglijo.

Iz Washingtona se uradno potr- juje, da so administrativni sena- torji na lastno odgovornost skle- nili, da se dobavi Angliji 40 »lete- čih trdnjav«, ki morejo razviti hi- trost 500 km na uro in morejo leteti brez prestanka 7000 km daleč.

Vsi Japonci so odpotovali iz Indo- kine, kar se smatra kot dokaz, da bodo Japonci začeli vojne operacije proti Indokini. Francoska vlada v Vichyju pa še nadalje demantira vse vesti o japonskem ultimatu.

Zunanja trgovina

Gospodarska pogajanja z Nem- čijo so se začela v petek. Šef naše delegacije je pomočnik ministra dr. Pilja, šef nemške delegacije pa dr. Landfried, drž. tajnik nemške- ga gospodarskega ministrstva. Od Slovencev sta člana delegacije dr. Nemec in dr. Mermolja.

V trgovinskem ministrstvu že pripravljajo prve naredbe o načinu uvoza nekaterih predmetov v smi- slu nove uredbe o kontroli zunanje trgovine. Pripravljuje se naredbe glede uvoza kavčuka, bombaža, jute, volne, parafina in zgodnjega semena. Verjetno je, da bo del teh naredb objavljen še ta mesec.

Italijanska rudarska družba za izkoriščanje premogovnika »Arsae- Trst, ki je v posesti državne pre- mogovne družbe »ACAI« in ki ima kapital 100 milijonov lir, je do- segla lani 16,3 milijona lir bruto dohodka proti 14,2 milijona v prejš- njem letu. Čisti dobiček družbe je znašal lani 3,4 milijona lir.

V Stockholmu bo ta mesec kon- ferenca o lesu, na kateri bodo za- stopane Nemčija, Švedska, Norve- ška, Finska, SSSR, države jugo- vzhodne Evrope, Nizozemska, Bel- gija, Francija in Mađarska.

Sovjetska Rusija je položila v Združenih državah 11 milijonov dolarjev zlata, da poveča svoje na- kupe v Ameriki. Zlasti namerava nakupiti bakra, strojev, bombaža idr.

Okrožni urad za zavarova- nje delavcev v Ljubljani opozarja delodajalce

da so v prejšnjem mesecu dostav- ljeni plačilni nalogi zapadli v pla- čilo. Prispevki morajo biti po- ravnani v osmih dneh po pre- jemu plačilnega naloga!

Za čuvanje pravice zavarovan- cev do pokojnine je potrebno, da so zavarovani prispevki dejansko plačani!

To opozorilo se smatra kot opomin! Proti delodajalcem, ki ne bodo poravnali prispevkov, mora urad uvesti prisilno izterjavo brez predhodnega opomina. Urad iz- vršuje važne socialne dolžnosti, ki ne dopuščajo odlašanja.

Pozor trgovci!

„Kvargle“

dobite edino le v glavni zalogi pri

G. A. STANISLAVSKEM,
Ljubljana, Resljeva cesta št. 16.

Vsak ne more v Zdravilišče ali vsak mora paziti na zdravje in doma piti vsaj mesec dni našo najboljšo prirodno mineralno vodo, ki je obenem tudi zdravilna za mnoge bolezni srca, ledvic, že- lodca, jeter, žolča, razne katere in čiščenje krvi ter normalizira delovanje notranjih žlez in živcev
o n o z r d e č i m i s r c i !